Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/6825

2024 11 29

TARYBOS REKOMENDACIJA

2024 m. spalio 21 d.

dėl Maltos ekonominės, biudžeto, užimtumo ir struktūrinės politikos

(C/2024/6825)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241 ([2]), kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – Priemonė). Pagal Priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro prioritetus Priemone padedama užtikrinti ekonomikos bei socialinį atsigavimą ir įgyvendinti tvarias reformas ir investicijas, visų pirma reformas ir investicijas, siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir didinti valstybių narių ekonomikų atsparumą. Ja taip pat padedama stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą;

(2) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435 ([3]) (toliau – „REPowerEU“) siekiama laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padėtų užtikrinti Sąjungos energetinį saugumą ir įvairinti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. Malta į nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukė naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus;

(3) siekdama padėti priimti politikos sprendimus ir sudaryti pagrindines augimo didinimo sąlygas, 2023 m. kovo 16 d. Komisija paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“. Komunikate išdėstyti devyni vieni kitus stiprinantys konkurencingumo veiksniai. Tarp tų veiksnių, kaip itin svarbūs politikos prioritetai reformų ir investicijų srityje siekiant įveikti dabartinius su našumu susijusius iššūkius ir didinti ilgalaikį Sąjungos ir jos valstybių narių konkurencingumą, yra prieiga prie privačiojo kapitalo, moksliniai tyrimai ir inovacijos, švietimas ir įgūdžiai, taip pat veikianti bendroji rinka. 2024 m. vasario 14 d. Komisija paskelbė komunikatą pavadinimu „2024 m. metinė bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaita“. Tame komunikate išsamiai aptariami Europos bendrosios rinkos konkurenciniai pranašumai ir jai kylantys iššūkiai, analizuojant per metus įvykusius pokyčius, suskirstytus pagal nustatytus devynis konkurencingumo veiksnius;

([1]) OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(4) 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė 2024 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2024 m. Europos semestras. 2024 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba pritarė 2024 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytiems prioritetams, kurie grindžiami keturiais konkurencingo tvarumo aspektais. 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ([4]) taip pat priėmė 2024 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Malta nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, kuriose gali būti susidaręs disbalansas arba gali kilti jo susidarymo rizika ir dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė nuomonę dėl Maltos 2024 m. biudžeto plano projekto. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2024 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ([5]) (toliau – 2024 m. rekomendacija dėl euro zonos) priėmė 2024 m. balandžio 12 d., o bendrą užimtumo ataskaitą – 2024 m. kovo 11 d.;

(5) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo naujoji Sąjungos ekonomikos valdymo sistema. Sistema apima naują Reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, iš dalies pakeistą Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1467/97 ([6]) dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo ir iš dalies pakeistą Tarybos direktyvą 2011/85/ES ([7]) dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms. Naujosios ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus, tvarų ir integracinį augimą bei atsparumą reformomis bei investicijomis ir užkirsti kelią perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Naujoja ekonomikos valdymo sistema taip pat skatinama nacionalinė atsakomybė ir daugiau dėmesio skiriama vidutinės trukmės laikotarpiui kartu su veiksmingesniu bei nuoseklesniu vykdymo užtikrinimu. Kiekviena valstybė narė turi pateikti Tarybai ir Komisijai nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane išdėstomi valstybės narės fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai ir jis apima 4 arba 5 metų planavimo laikotarpį, priklausomai nuo įprastos nacionalinio teisėkūros ciklo trukmės. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane nustatytas grynųjų išlaidų ([8]) planas turi atitikti Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama ne vėliau kaip iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, mažesnė nei 60 % bendrojo vidaus produkto (BVP), ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas iki žemesnio už 3 % BVP pamatinę Sutarties vertę lygio ir (arba) toks išliktų. Jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus, koregavimo laikotarpis gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejiems metams. Siekdama padėti tuos nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus parengti, 2024 m. birželio 21 d. Komisija paskelbė gaires dėl informacijos, kurią valstybės narės turi pateikti savo nacionaliniuose vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniuose struktūriniuose planuose ir savo metinėse pažangos ataskaitose. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 5 ir 36 straipsnius Komisija perdavė valstybėms narėms, kai taikytina, orientacines trajektorijas ir techninę informaciją. Valstybės narės savo nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus turi pateikti ne vėliau kaip 2024 m. rugsėjo 20 d., nebent konkreti valstybė narė ir Komisija susitaria šį terminą pratęsti pagrįstos trukmės laikotarpiui. Vadovaudamosi savo nacionalinėmis teisinėmis sistemomis valstybės narės gali savo vidutinės trukmės laikotarpio planų projektus aptarti savo nacionaliniuose parlamentuose, gali paprašyti nepriklausomų fiskalinių institucijų pateikti nuomonę ir gali konsultuotis su socialiniais partneriais ir kitais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais;

(6) 2024 m. Europos semestras toliau evoliucionuoja atsižvelgiant į Priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jie padeda veiksmingai spręsti visus per pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. 2019, 2020, 2022 ir 2023 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra aktualios ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

([4]) 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) 2024 m. balandžio 12 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C, C/2024/2807, 2024 4 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L 306, 2011 11 23, p. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj)

([8]) Grynosios išlaidos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punkte: grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas, ii) diskrecines pajamų priemones, iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka Sąjungos fondų pajamas, iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

(7) 2021 m. liepos 13 d. Malta pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Komisijai pateikė savo nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2021 m. spalio 5 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą dėl Maltos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo ([9]); 2023 m. liepos 14 d. jis buvo iš dalies pakeistas vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 2 dalimi, kad būtų atnaujintas negrąžintinos finansinės paramos didžiausias finansinis įnašas ir įtrauktas skyrius „REPowerEU“ ([10]). Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Malta patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

(8) 2024 m. balandžio 15 d. Malta pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 ([11]) 4 straipsnio 1 dalį pateikė 2024 m. nacionalinę reformų programą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį, 2024 m. nacionalinė reformų programa taip pat atspindi Maltos du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;

(9) 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė 2024 m. ataskaitą dėl Maltos. Joje įvertinta pažanga, Maltos padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2023 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis ta analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Maltos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

(10) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, Maltos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 5,5 % BVP 2022 m. iki 4,9 % 2023 m., o valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 51,6 % BVP 2022 m. pabaigoje iki 50,4 % 2023 m. pabaigoje. Kaip paskelbta 2023 m. kovo 8 d. Komisijos komunikate „2024 m. fiskalinės politikos gairės“, Komisija, laikydamasi galiojančių teisinių nuostatų ir remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, žengia pirmąjį žingsnį, kad pradėtų deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė pranešimą pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį. Tame pranešime įvertinta Maltos biudžeto būklė, nes šalies valdžios sektoriaus deficitas 2023 m. viršijo Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę. Pranešime padaryta išvada, kad, atsižvelgdama į tą vertinimą ir apsvarsčiusi pagal Sutarties 126 straipsnio 4 dalį parengtą Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę, 2024 m. liepos mėn. Komisija ketina siūlyti pradėti perviršinio deficito procedūrą dėl Maltos ir pasiūlyti Tarybai priimti sprendimą pagal Sutarties 126 straipsnio 6 dalį, kuriuo nustatoma, kad Maltoje yra yra susidaręs perviršinis deficitas;

(11) 2022 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo ([12]) Maltai imtis veiksmų siekiant 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios fiskalinės politikos kryptį ([13]), atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Maltai rekomenduota būti pasirengusiai einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Maltai taip pat rekomenduota didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Remiantis Komisijos įverčiais, 2023 m. fiskalinė politika buvo stabdomoji (jos kryptis ([14]) – 0,6 % BVP) atsižvelgiant į aukštą infliaciją. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. buvo stabdomasis ir sudarė 1,6 % BVP. Tai apima tikslinių neatidėliotinų paramos priemonių namų ūkiams ir įmonėms,

([9]) Dok. ST 11941/21 INIT ir ST 11941/21 ADD 1.

([10]) 2023 m. liepos 14 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas 2021 m. spalio 5 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas dėl Maltos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (dok. ST 11202/23 INIT; ST 11202/23 ADD 1).

([11]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

([12]) 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl 2022 m. Maltos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Maltos stabilumo programos (OL C 334, 2022 9 1, p. 146).

([13]) Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, remiantis 10 metų realiu potencialaus augimo vidurkiu ir 2023 m. BVP defliatoriumi, numatoma, kad 2023 m. Maltos vidutinės trukmės laikotarpio potencialios gamybos apimties augimas, naudojamas fiskalinės politikos krypčiai įvertinti, nominaliąja verte bus 11,2 %.

([14]) Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek Sąjungos biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones (ir neįskaitant su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių), bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidų padidėjimą mažiau nei 0,1 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas 2023 m. atitiko 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendaciją. Priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sudarė 0,9 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos 2023 m. sudarė 2,6 % BVP, t. y. 0,1 procentinio punkto daugiau, palyginti su 2022 m. Malta finansavo papildomas investicijas pasinaudodama Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Malta finansavo viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir energetinį saugumą, pvz investicijas į privačių ir viešųjų pastatų, įskaitant ligonines ir mokyklas, renovavimą, transporto sektoriaus elektrifikavimą ir projektus, susijusius su viešojo administravimo ir privačiojo sektoriaus skaitmenizavimu. Viešosios investicijos iš dalies finansuojamos Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis;

(12) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 4,6 % 2024 m. ir 4,3 % 2025 m., o infliacija pagal suderintą vartotojų kainų indeksą (SVKI) bus 2,8 % 2024 m. ir 2,3 % 2025 m.;

(13) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 4,3 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos padidės iki 52,0 %. Deficito sumažėjimas 2024 m. daugiausia atspindi ribotą tarpinio vartojimo ir darbo užmokesčio išlaidų augimą, taip pat laipsnišką su nacionalinės oro transporto bendrovės restruktūrizavimu susijusių išlaidų mažinimą. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinė politika bus stabdomoji ir jos kryptis sudarys 1,3 % BVP;

(14) pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, Priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) 2024 m., tikėtina, bus finansuojamos išlaidos, sudarančios 0,4 % BVP, palyginti su 0,2 % BVP 2023 m. Išlaidas finansuojant Priemonės dotacijomis atsiras galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Maltos valdžios sektoriaus balansui ir skolai;

(15) 2023 m. liepos 14 d. Taryba rekomendavo ([15]) Maltai užtikrinti apdairią fiskalinę politiką, visų pirma riboti nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų ([16]) nominalų padidėjimą 2024 m., kad jis neviršytų 5,9 %. Valstybės narės paragintos, vykdant savo 2023 m. biudžetus ir rengiant savo 2024 m. biudžeto planų projektus, atsižvelgti į tai, kad Komisija, remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad Maltos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos 2024 m. padidės 5,5 %, t. y. bus mažesnės už rekomenduojamą didžiausią prieaugį. Tačiau grynosios pirminės išlaidos 2023 m. buvo 0,8 % BVP didesnės, nei tikėtasi 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacijos pateikimo metu. Jeigu 2023 m. grynosios pirminės išlaidos būtų atitikusios 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacijos pateikimo metu numatytas išlaidas, atitinkamas 2024 m. grynųjų pirminių išlaidų prieaugis būtų buvęs 0,7 % BVP didesnis už rekomenduojamą prieaugį. Todėl, Komisijos teigimu, atsižvelgus į bazės efektą, susidarantį dėl didesnių, nei tikėtasi, grynųjų išlaidų 2023 m., vertinama, jog esama rizikos, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos ne visai atitinka rekomendaciją;

(16) be to, Taryba rekomendavo, kad Malta imtųsi veiksmų kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones, o su tuo susijusias sutaupytas lėšas panaudoti valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Be to, Taryba rekomendavo, kad jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas paramos priemones, Malta turėtų užtikrinti, kad tokiomis paramos priemonėmis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje įvertinta, kad neatidėliotinų energijos paramos priemonių grynosios biudžeto išlaidos ([17]) 2023 m. sudarys 1,7 % BVP, ir numatoma, kad 2024 m. jos sudarys 2,0 %, o 2025 m. – 1,0 % BVP. Visų pirma daroma prielaida, kad 2024 ir 2025 m. toliau bus mažinami netiesioginiai energijos vartojimo mokesčiai ir subsidijos energijos gamybai, siekiant kompensuoti importuojamos elektros energijos kainų padidėjimą ir išmetamą anglies dioksido kiekį ([18]). Nors pripažįstama, kad Malta patiria sunkumų dėl didelės priklausomybės nuo energijos importo ir išorės sukrėtimų poveikio, kuris juntamas dar labiau dėl to, kad šalies ekonomika yra maža, tačiau nenumatoma, kad 2023 ir 2024 m. neatidėliotinos energijos paramos priemonės bus kaip galima greičiau laipsniškai panaikintos. Esama rizikos, kad tai neatitiks Tarybos rekomendacijos. Todėl susijusių sutaupytų lėšų, kurias būtų galima panaudoti valdžios sektoriaus deficitui mažinti, kaip rekomendavo Taryba, nėra. Apskaičiuota, kad biudžeto išlaidos neatidėliotinoms energijos paramos priemonėms, kuriomis siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones,

([15]) 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacija dėl Maltos 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Maltos stabilumo programos (OL C 312, 2023 9 1, p. 167).

([16]) Grynosios pirminės išlaidos apibrėžiamos kaip nacionalinėmis lėšomis finansuojamos išlaidos, atėmus i) diskrecines pajamų priemones, ii) palūkanų išlaidas, iii) ciklines nedarbo išlaidas ir iv) vienkartines ir kitas laikinąsias priemones.

([17]) Šis skaičius rodo metines tų priemonių biudžeto išlaidas, įskaitant pajamas ir išlaidas, ir, kai taikytina, atmetus pajamas iš mokesčių, taikomų nenumatytam energijos tiekėjų pelnui.

([18]) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje iš esmės daroma prielaida, kad priemonės, kurių, Maltos teigimu, nebus atsisakyta iki 2024 m., darys poveikį biudžetui ir 2025 m.

sudarys 0,2 % BVP 2024 m. (palyginti su 0,1 % 2023 m.), o iš jų 0,2 % BVP (palyginti su 0,1 % 2023 m.) vertės priemonėmis išsaugomas kainos signalas mažinti energijos poreikį ir didinti energijos vartojimo efektyvumą;

(17) be to, Taryba taip pat rekomendavo, kad Malta išlaikytų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrintų veiksmingą dotacijų pagal Priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekdama skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. nacionalinėmis lėšomis finansuojamos viešosios investicijos padidės iki 2,8 % BVP nuo 2,6 % BVP 2023 m. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją; Iš Sąjungos fondų gautomis pajamomis, įskaitant Priemonės dotacijas, finansuojamos viešosios išlaidos 2024 m. savo ruožtu turėtų išlikti 0,9 % BVP;

(18) remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones ir darant prielaidą, kad politika nesikeis, Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 3,9 % BVP. Deficito sumažėjimas 2025 m. daugiausia atspindi numatomą išlaidų energijos paramos priemonėms sumažėjimą. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos turėtų padidėti iki 52,6 %;

(19) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos ne vėliau kaip 2026 m. Tos reformos ir investicijos turėtų padėti veiksmingai spręsti visus atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Kad būtų padidintas Maltos ilgalaikis konkurencingumas vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu sparčiai vykdyti veiksmingą gaivinimo ir atsparumo didinimo plano, įskaitant skyrių „REPowerEU“, įgyvendinimą. Siekiant iki 2026 m. rugpjūčio mėn. įvykdyti įsipareigojimus pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, labai svarbu, kad Malta tęstų reformų ir investicijų įgyvendinimą. Kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, itin svarbus tebėra sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(20) per sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1060 ([19]) 18 straipsnį, Malta iki 2025 m. kovo mėn. turi peržiūrėti kiekvieną programą, remiamą Europos regioninės plėtros fondo (toliau – ERPF), „Europos socialinio fondo +“ (toliau – ESF+), Sanglaudos fondo ir Teisingos pertvarkos fondo (toliau – TPF) lėšomis, atsižvelgdama į, be kita ko, 2024 m. priimtose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius ir į nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą. Ta peržiūra yra Sąjungos finansavimo, įtraukto į kiekvieną programą, galutinio paskyrimo pagrindas. Nors Malta padarė pažangą įgyvendindama sanglaudos politikos programas ir Europos socialinių teisių ramstį, vis dar yra spręstinų uždavinių. Labai svarbu sanglaudos politikos programas įgyvendinti sparčiau. Programose sutarti prioritetai tebėra aktualūs. Investicijos į energijos vartojimo efektyvumą ir atsinaujinančiųjų išteklių energiją yra labai svarbios siekiant taupyti energiją, didinti energetikos sektoriaus tvarumą ir sumažinti Maltos priklausomybę nuo tarptautinių energijos išteklių. Norint mažinti eismo spūstis ir kelių transporto sektoriuje išmetamą teršalų kiekį, svarbu toliau investuoti į tvarius daugiarūšio transporto sprendimus ir aktyvų judumą. Vis dar reikia dėti pastangas vandentvarkos ir nuotekų tvarkymo tvarumui užtikrinti. Be to, norint sumažinti sąvartynuose šalinamų atliekų kiekį ir pasiekti perdirbimo tikslus, reikia taikyti žiedinės ekonomikos praktiką ir maksimaliai pasinaudoti perdirbimo teikiamomis galimybėmis. Taip pat reikia skatinti suaugusiųjų mokymąsi, kad būtų padidintas gyventojų įgūdžių lygis ir sumažintas darbo jėgos trūkumas. Reikėtų toliau skatinti pažeidžiamų grupių socialinę integraciją ir integraciją į darbo rinką, daugiausia dėmesio skiriant ne ES piliečiams bei asmenims su negalia ir lyčių lygybei. Malta taip pat galėtų naudotis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/795 ([20]) įsteigta Europos strateginių technologijų platforma, kad paremtų Sąjungos strateginį savarankiškumą ir pramonės konkurencingumą bei tvarumą;

([19]) 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 231, 2021 6 30, p. 159, http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([20]) 2024 m. vasario 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP) ir iš dalies keičiami Direktyva 2003/87/EB bei reglamentai (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 ir (ES) 2021/241 (OL L, 2024/795, 2024 2 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(21) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu ir naudojantis kitais Sąjungos fondais, Maltai kyla tam tikrų papildomų uždavinių, susijusių su mokesčių sistemos ypatybėmis, kurios palengvina agresyvų mokesčių planavimą, švietimu bei įgūdžiais ir atsinaujinančiųjų išteklių energija bei transportu;

(22) siekiant padidinti mokesčių sistemų veiksmingumą ir teisingumą, būtina kovoti su agresyviu mokesčių planavimu. Atsižvelgiant į agresyvaus mokesčių planavimo strategijų šalutinį poveikį valstybėms narėms, labai svarbu, kad visos valstybės narės imtųsi koordinuotų nacionalinės politikos veiksmų, kurie papildytų Sąjungos teisės aktus. Malta ėmėsi veiksmų agresyvaus mokesčių planavimo praktikai šalinti įgyvendindama anksčiau sutartas tarptautines ir Europos iniciatyvas ir toliau įsipareigojo spręsti šį klausimą savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane. Įgyvendindama plano reformų darbotvarkę, Maltos Vyriausybė priėmė naują įstatymą, kuriuo nustatomos sandorių kainodaros taisyklės; jis pradėtas taikyti nuo 2024 m. sausio mėn. Juo siekiama užkirsti kelią įmonių pelno perkėlimui. Malta taip pat užsakė atlikti nepriklausomą mokėjimų į kitas šalis ir iš jų (t. y. tarp Sąjungos rezidentų ir ne Sąjungos rezidentų) tyrimą; atsižvelgiant į jo rezultatus bus priimti atitinkami teisės aktai. Tačiau tol, kol, siekdama užtikrinti, kad įmonės negalėtų savo neapmokestinto pelno perkelti į Sąjungai nepriklausančias šalis, Malta nepradės taikyti mokesčių prie pajamų šaltinio palūkanoms, dividendams ir autoriniams atlyginimams, kuriuos Maltoje įsisteigusios bendrovės perveda į nulinio tarifo ir mažų mokesčių jurisdikciją turinčius subjektus (turimas omenyje bet kuris jurisdikciją turintis subjektas, kurio teisės aktais nustatytas pelno mokesčio tarifas yra mažesnis nei 9 % – mažiausias teisės aktais nustatytas pelno mokesčio tarifas Sąjungoje), arba lygiaverčių apsaugos priemonių, to pelno dvigubo neapmokestinimo rizika išlieka didelė. Be to, dėl šalyje reziduojančių kitose šalyse įsisteigusių įmonių vertinimo tvarkos ir toliau kyla dvigubo neapmokestinimo rizika tiek įmonėms, tiek fiziniams asmenims. Tai, kad bus laikomasi Tarybos direktyvos (ES) 2022/2523 ([21]), šis klausimas bus išspręstas tik iš dalies, nes ši direktyva, Maltai ją įgyvendinus, bus taikoma tik didelėms korporacijoms;

(23) kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas ir įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktis trukdo būsimam ekonomikos augimui, konkurencingumui ir dvejopai pertvarkai. Pranešama, kad 2024 m. pirmąjį ketvirtį vienas iš Maltos gamybą ribojančių veiksnių buvo darbo jėgos trūkumas, o paslaugų ir pramonės sektoriuose apie darbuotojų trūkumą pranešama maždaug du kartus dažniau nei vidutiniškai Sąjungoje. Daugiau nei dvi iš trijų įmonių teigė, kad joms sunku užpildyti laisvas darbo vietas, kuriose reikalingi informacinių ir ryšių technologijų specialistų įgūdžiai. Naujausi EBPO Tarptautinio moksleivių vertinimo programos (PISA) rezultatai rodo, kad Maltoje prastai besimokančių mokinių dalis yra viena didžiausių Sąjungoje, o tai yra rimtas iššūkis vėlesniam įgūdžių ugdymui. Maždaug kas trečio penkiolikmečio moksleivio (iš visų Maltos socialinių ir ekonominių sluoksnių) mokymosi rezultatai matematikos, skaitymo ir gamtos mokslų srityse yra prasti. Mokytojų trūkumo problema iš dalies sprendžiama pasitelkiant pavaduojančius mokytojus, kurių kvalifikacijos lygis yra kitoks arba žemesnis, nei reikalaujama iš kvalifikuotų mokytojų. Mokyklos nebaigusių asmenų skaičius mažėja, tačiau vis dar viršija Sąjungos vidurkį, todėl didėja ir taip didelė žemos kvalifikacijos suaugusiųjų dalis. Nors apskritai suaugusiųjų dalyvavimas švietimo ir mokymo programose (per pastaruosius 12 mėnesių) atitinka Sąjungos vidurkį, besimokančių žemos kvalifikacijos suaugusiųjų yra nedaug. Be to, nors 2023 m. 63 % suaugusiųjų turėjo bent pagrindinius skaitmeninius įgūdžius, įgūdžių lygio skirtumai yra dideli. Vidurinio profesinio rengimo ir mokymo įstaigose besimokančių asmenų dalis tebėra nedidelė. Siekiant pagerinti prastus mokymosi rezultatus ir sumažinti didelį įgūdžių trūkumą bei jų pasiūlos ir paklausos neatitiktį, labai svarbu gerinti švietimo kokybę, sutelkiant dėmesį į pagrindinius įgūdžius, sprendžiant mokytojų trūkumo problemą ir teikiant pirmenybę mokytojų profesiniam tobulėjimui, kad būtų geriau tenkinami moksleivių mokymosi poreikiai, ir kartu didinti Maltos švietimo ir mokymo sistemų atitiktį darbo rinkos poreikiams, glaudžiai bendradarbiaujant su socialiniais partneriais;

(24) Maltai vis dar kyla iššūkis, kaip užtikrinti žaliąjį ekonomikos augimą, derinant vystymąsi su aplinkos tvarumu. Šalies žaliąją pertvarką stabdo tai, kad šalies energetikos sistemoje dominuoja iškastinis kuras. 2022 m. iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintos energijos dalis Maltoje sudarė 13,4 % bendro galutinio suvartojamos energijos kiekio, o tai yra vienas mažiausių rodiklių Sąjungoje. Tai yra gerokai mažiau nei Maltos orientacinė atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis (28 %), kuria prisidedama prie laikotarpiui iki 2030 m. nustatyto Sąjungos privalomo atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalies tikslo, kuris yra 42,5 %. Beveik visi įrengtieji atsinaujinančiųjų išteklių energijos pajėgumai yra saulės jėgainės sausumoje ir šie pajėgumai didėja lėtai (4 % 2023 m.). Tų įrenginių diegimą turėtų paspartinti pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą vykdoma reforma, pagal kurią įpareigojama saulės energijos įrenginius įrengti ant tam tikrų naujų pastatų ir sutrumpinami atsinaujinančiųjų

([21]) 2022 m. gruodžio 14 d. Tarybos direktyva (ES) 2022/2523 dėl visuotinio minimalaus tarptautinių įmonių grupių ir didelių vietos subjektų grupių apmokestinimo lygio užtikrinimo Sąjungoje (OL L 328, 2022 12 22, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2523/oj).

išteklių energijos projektų leidimų išdavimo terminai. Malta savo išskirtinėje ekonominėje zonoje, jūroje, turi didelį saulės ir vėjo energijos potencialą. Deja, šis potencialas lieka neišnaudotas. Maltos gebėjimas naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius, kartu didinant energijos tiekimo saugumą, taip pat priklauso nuo pažangos tiesiant antrąją elektros energijos jungtį su Italija ir toliau stiprinant šalies elektros energijos tinklą, be kita ko, investuojant į baterinius energijos kaupimo sprendimus;

(25) eismo spūsčių ir didelio kelių transporto sektoriuje išmetamų teršalų kiekio mažinimas yra vienas iš svarbiausių prioritetų su tvarumo problemai spręsti. Kelių transporto sektoriuje išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis padidėjo 23,3 %, palyginti su buvusiu 2005 m. Lengvieji automobiliai sudaro 86 % Maltos keleivinio transporto ir ši dalis didėja. Spūstys tebėra pagrindinė Maltos transporto problema, daranti poveikį ir salų konkurencingumui, todėl šioje srityje reikia dėti gerokai daugiau pastangų. Alternatyviam kolektyviniam jūrų transportui skatinti Malta, pasinaudodama Europos regioninės plėtros fondo teikiama parama keltų švartavimosi vietoms modernizuoti, diegia vidiniame uoste kursuojančių keltų tinklą. Be to, Malta planuoja skatinti tvarų daugiarūšį judumą mieste ir, naudodamasi sanglaudos fondo finansavimu, sukurti 17,5 km netaršaus miesto transporto infrastruktūrą, įskaitant pėsčiųjų takus ir dviračių juostas;

(26) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2024 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksmų 2024 m. rekomendacijai įgyvendinti. Maltai skirtos 1, 2, 3 ir 4 rekomendacijos padeda įgyvendinti pirmą, antrą, trečią ir ketvirtą rekomendacijas, išdėstytas 2024 m. euro zonai skirtoje rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Maltai 2024 ir 2025 m. imtis šių veiksmų:

1. Laiku pateikti vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Laikantis reformuoto Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų, grynųjų išlaidų ([22]) augimą 2025 m. apriboti iki tokio tempo, kuris padėtų, *inter alia*, vidutinės trukmės laikotarpiu valdžios sektoriaus deficitą sumažinti iki Sutartyje nustatytos 3 % BVP pamatinės vertės, o valdžios sektoriaus skolą išlaikyti apdairaus lygio. Iki 2024–2025 m. žiemos laipsniškai panaikinti neatidėliotinas energijos paramos priemones. Likusiai agresyvaus mokesčių planavimo rizikai pašalinti įvesti mokestį prie pajamų šaltinio mokėjimams į užsienį arba lygiavertes apsaugos priemones ir iš dalies pakeisti kitose šalyse įsisteigusioms įmonėms taikomas taisykles.

2. Toliau sparčiai ir veiksmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“, užtikrinant, kad reformos ir investicijos būtų užbaigtos iki 2026 m. rugpjūčio mėn. Sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas. Atliekant tų programų laikotarpio vidurio peržiūrą toliau daugiausia dėmesio skirti sutartiems prioritetams, kartu apsvarstant Europos strateginių technologijų platformos iniciatyvos teikiamas galimybes didinti konkurencingumą.

3. Gerinti švietimo ir mokymo kokybę ir atitiktį darbo rinkos poreikiams, kad būtų sprendžiama prastų mokymosi rezultatų, didelio įgūdžių trūkumo ir jų pasiūlos ir paklausos neatitikties problema, visų pirma gerinti pagrindinius moksleivių įgūdžius ir skatinti mokytojų profesinį tobulėjimą.

4. Spartinti atsinaujinančiųjų išteklių energetikos sprendinių diegimą vykdant didelio masto projektus, taip pat nedidelio masto investicijas į tiesioginę energijos gamybą ir vartojimą. Spręsti eismo spūsčių problemą gerinant viešojo transporto kokybę ir veiksmingumą ir didinant investicijas į tausojamojo judumo infrastruktūrą.

Priimta Liuksemburge 2024 m. spalio 21 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

NAGY I.

([22]) Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punktą, grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus palūkanų išlaidas, diskrecines pajamų priemones, Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.